

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО ВПЛИВУ

ДМИТРО ЦИГАНКОВ, студент гр. МгМТз-19

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Інститут фермерства – це назва діяльностей характеристик сімейного товарного виробництва в аграрній галузі, що репрезентує певний напрям у суспільному житті та є ознакою соціального ладу. Тому, власне, за ознакою діяльностей характеристик інститут фермерства можна трактувати не лише як виробничу систему, а винятково, і це має стратегічне значення, як соціальну категорію [1, с. 84-85]. Інституціональна складова фермерства формує дієві формальні та неформальні норми, правила й цінності. Формальні норми та правила (інститути) представлені, по-перше, сукупністю нормативних документів різного рівня впливу на аграрний ринок як цілісної інституційної структури; подруге, сукупністю відповідних інститутів та інституцій, які безпосередньо функціонують і забезпечують відтворення виробничого потенціалу фермерських господарств.

Інституціоналізація, з одного боку, стимулює підприємницьку активність фермерських господарств, їх економічне зростання на засадах структурноінноваційного відтворення виробничого потенціалу, утвердження та функціонування фермерства як соціально-економічної системи, а з іншого – забезпечує подолання суперечностей між економікою та сільськогосподарським оваровиробником. Брак необхідних інституцій в Україні істотно обмежує основний ринковий механізм – конкуренцію, відчутно гальмує відтворення виробничого потенціалу фермерських господарств, модернізацію економічної культури тощо [1, с. 85-86]. Основною перешкодою формуванню інституціональної моделі розвитку фермерських господарств є так зване зрощення політичних та економічних інститутів, що спричинило виникнення трансформаційної ренти, превалювання великого аграрного бізнесу. Якщо у сільському господарстві підприємства різних організаційно-правових форм діють у нерівних соціально-економічних чи правових умовах, то це призводить до підпорядкування економічного інтересу одного суб'єкта іншому. У такій ситуації у фермерських господарств як структур, які у натуральному вимірі володіють меншим виробничим потенціалом, ніж великі аграрні підприємства, знижується бажання досягати значних економічних результатів, що призводить до затягування процесу розвитку фермерства [1, с. 86-87]. Основними функціями інституціонального середовища фермерства є: оптимізаційна (скорочення рансакційних витрат, а їх величина визначає рівень ефективності інститутів і підсумкову конкурентоспроможність фермерства); інтеграційна (забезпечення інтеграції освіти, науки та виробництва, стабільності агровиробництва); інформаційна (забезпечення об'єктивною інформацією про новітні технології у аграрній сфері); координуюча (формування механізму координації взаємодії між учасниками аграрного сектору економіки) [2, с. 30]; стимулююча (сприятливих мотиваційних умов задля розширеного відтворення фермерства на інноваційній основі). У процесі встановлення меж інституціонального середовища ФГ необхідно враховувати, що на ефективність його діяльності

впливають цілі, завдання і стратегія розвитку національної економіки та інноваційної політики. Сприятливе інституціональне середовище розвитку ФГ передбачає: якість державної бюрократії (поряд із компетентністю, незалежністю та публічною відповідальністю); існування підрозділів для вирішення конфліктних ситуацій як в органах публічної влади, так і в органах судової влади; виваженість політичних інтересів в суспільстві; наявність законів, що захищають право власності та інститутів, що забезпечують його реалізацію; міжнародні зобов'язання, що знижують роль ризику в сільському господарстві тощо [2, с. 34]. Створення сприятливих умов для функціонування ФГ в Україні важливе як для подолання занепаду села, так і для впорядкування організаційної структури сільського господарства відповідно до європейських стандартів, які забезпечують: різноманітність форм власності, систем землеробства, ландшафтів, культури і традицій; екологічні вигоди: більш відповідальне управління природними ресурсами, що надає суспільству суттєві екологічні вигоди; суспільну відповідальність: економічні можливості для сільських жителів, їх особисту відповідальність за себе, сім'ю, громаду, нарощення соціального капіталу; збереження традицій, знань: виховання системи цінностей у дітей, передачі від покоління до покоління знань, навиків і досвіду ведення сільського господарства; економічну базу для виробництва окремих видів продовольства відповідно до пріоритетів споживачів; персоналізовану взаємодію споживачів з продовольчою системою: споживачі об'єднуються з фермерами й отримують безпосередній доступ до потоків продовольства (солідарне сільське господарство).

Список використаних джерел:

1. Гнатишин Л. Інституційне середовище розвитку фермерських господарств [Електронний ресурс] / Л. Гнатишин, О. Прокопишин // Аграрна економіка. - 2017. - Т. 10, No 1-2. - С. 81-88. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ae_2017_10_1-2_14.

2. Заскалкіна О. М. Механізми державного регулювання інституціонального середовища в аграрному секторі економіки України : дис. канд. держ. упр. : 25.00.02 / Заскалкіна Оксана Михайлівна - Харків, 2018. - 242 с.